

Vedran Benić, *Trinaesti otok*
Društvo dubrovačkih pisaca, Biblioteka MIRAC
Dubrovnik, srpanj 2021.

Rijet ću vam, da vam ne rečem

Vinko Rožić

Zeus zamišljeno pogleda naokolo, promrmlja sebi nešto u bradu pa se uzdigne na jednu uzvisinu odakle pusti dva orla – jednoga na Istok, drugoga na Zapad. Nakon dugog leta, susreli su se u Delfima. Zeus se u odobravanju nasmije i kimne glavom, i zatim ustoboči urešeni kamen kao oznaku mjesta toga sretnog susreta u *omfalosu olivamga* pupku, centru svijeta.

U ovoj zbirci, recimo to tako, obletjeli su Zeusovi orlovi i Lijepu našu i mnoge daleke krajeve, ali konvergencija prostor-vremena ovako ili onako zbiva se – a da *đe* drugo nego – u voljenom nam Gradu, ili oko Grada, dakle još uvijek u Gradu, u kojemu veliki naš barokni Mačica mogao je i jest opjevao srčike nam duh, duh naših mîra i generacijâ naše čeljadi: »O lijepa,...«, Gradu velike povijesti i isprepletenoga dubokog korijenja kulture koja, kao lagana pratnja svakodnevice, pulsira tihom simfonijom što, unatoč izazovima u svim erama, pa i u našoj, ovodobnoj, emanira se pri svakom ritmičkom udisaju i izdisaju Grada, svojim skladom kroteći buku svijeta.

Nije jedino Fraserova *Zlatna grana* ta na kojoj listaju promišljaji mita, kojeg Bulfinch i Jung i Kerényi i i Campbell i mnogi drugi u suštini nazivahu istinom zaogrnutom plaštom povijesti i prekrivenom velom alegorije. Na tragu slična promišljaja, doajen hrvatskog novinarstva, scenarist i autor Vedran Benić u svojoj zbirci *Trinaesti otok*, raskoračen kao Kolos s Rodosa – s jednom nogom na uporištu istine i drugom na uporištu legende, želi *smantrati* čitatelje, navodeći ih da u konačnici *akostaju* svoj doživljaj priče u prvoj, drugoj,... šesnaestoj mirnoj luci.

I sada, kad nâs je čitatelje kao oko vatre, oko popreta, oko *trepeze*, kao u davnoj Šarićevoj spićariji okupio oko svoje zbirke, o čemu nam u ovih 16 zanimljivih priča, odmjerenom kadencom izričaja lagana, tekuća do eteričnosti, ali, tamo gdje tako treba, oštra poput Ochkamove britve, pripovijeda Vedran Benić, novinar *ođe* prometnut u barda? Na što njegovo pronicljivo oko, naše usmjerava?

Rijet ću da vam. Da vam ne rečem.

Naravno da ne morate pročitati Vedranove priče. I naravno da biste preživjeli ne pročitavši stranice ove zbirke u kojoj poput života, koji nije samo ili ponajprije mirno more – *bunačina*,

nego u svojim *kolurima*, mijenama i valovima zrcali sve ono od čega su zanimljive priče satkane: tajnovitost, podvig, ljubav – i zlobu (*oprostit će mi Štriga, Car, Demeter i Lisinski ovu malu posudbu*), umjetnost – i kriminal, rat – i mir, humor i peckava gosparska podbadanja – i dramu, putovanja – i užitak bivstvovanja u vlastitoj saloči, naivnost – i prepredenost, priče smijehom popraćene s prijateljima u betuli dalekoj, a ipak napućenoj dubrovačkim duhom, i...

U najvećoj knjizi zapisano je: »Ne živi čovjek samo o kruhu«. Pokoji gutljaj ovoga Vedranova koktela, odmjerenom mjericom ulivenoga, ukusnoga i pitkoga još dubrovačijima učinit vaš dubrovački dan i vašu dubrovačku noć, i zasigurno vam – iz svake priče – šaptom odgonetnuti više ili manje poznatu vam tajnu, primjerice:

- Što je opet iznova posvuda glasno ponavljao dubrovački *oriđinal* Amiraljo, i tko je on zapravo bio?
- Gdje je, kada i kojemu velikanu hrvatske književnosti *ćaće* Kosto uručio na vrednovanje Ivov prvijenac *Geranium*?
- Koji misterij povezuje povjesničara, teologa i arhivista dr. Zdravka Šundricu, kroničara Nikolu Ranjinu, komediografa Vlaha Stullija, kapetana Josipa Gjurišića zvanoga Pepo, pjesnika Antuna Kaznačića i Hrvatsko proljeće?
- Kojega se plemića u XV. stoljeću odlukom Malog vijeća proglasilo oglopavjelim; i, bio-on-kakav-bio, u čemu je nesporno desetljećima prednjačio pred prvim hrvatskim petrarkistima?
- Tko je bio Pracatov imenjak Miho Patrun na otoku *Tristo Vica udovica*, i koga Ivo Vojnović citira u finalu svoje *Dubrovačke trilogije* kad kaže: »homo spat«?
- Zašto je Ruđer Bošković planirao ići u Kaliforniju u lipnju 1769., a zašto zapravo nije pošao?
- Što kaže pilarska legenda o Božu Michieliju, i koliko je u toj priči legend, a koliko stvarnopovijesne zbilje?
- Je li kapetan Kravić, premda zlobno, nehotično i veoma zaobilazno, u konačnici doprinio lansiranju Vlaha Bukovca u svijet neumrlih slikara?
- Koji je dubrovački kapetan, i zašto, dvaput preplovio Atlantik u prepravljenoj barčici za spašavanje, i to u rekordnom vremenu?
- Tko su bili braća Kolin, i kako su povezani s dubrovačkim Pomorskim muzejom, Račićevim mauzolejom u Cavtatu, i određenim dobrano tamno-nijansiranim sivim poslima u onodobnom Gradu?
- Što piše u zanimljivom zapisu kojega je pred smrt 1972. sastavila Lucija Benić rođ. Barbić?

- Kakvu je dramu ispisao život kapetana Miha Mihovića?
 - Koje su to zgode i nezgode posade s torpediranog broda *Rad*, kakve kuriozne prijetvorbe brodskih imena u ratnim i poratnim vremenima?
 - Kako je i zašto svoj trening otpočela zaljubljena lopudska sirotica Marija – vjerojatno najopjevanija plivačica-maratonka davnih vremena, i što s tim imaju Matija Lisičar i dvije kjerne?
 - Kako je izgledao susret između Čavčića i Vidre na 13. otoku?
 - Kako su 1992. godine pripadnici Odreda naoružanih brodova, nasuprot jugokomunističkom i četničko-velikosrpskom agresoru, upalili svjetlo slobode na 13. otoku – sv. Andriji, obilježivši tako međunarodno priznanje Hrvatske?
 - Kuda i kamo će vas odvesti *façende* Balda Façende, i koje ćete – a mnogo ih je – više ili manje znane likove usput susresti?
 - Što točno sadržava sočni brzoglav kapetana Mata Kulišića iz 1934. godine?
- ...i td., i td.

Vedranove priče pitke su – da u godini održavanja olimpijskih igara nastavim olimpovskom mitologijom – poput ambrozijskog nektara.

Naravno, znam, ova moja *storija* o *storijama* Vedranova *Trinaestog otoka* samo draži vaše čitateljsko nepce, ali, zar ne obećah *rijet* vam da vam ne rečem? Za vašem nepcu pravoga *gusta* dati – e, *tokat* će vas popit' koji gutljaj, ili – ponajbolje – cijelu mjericu, sve u 16!

Ne bi me začudilo da to učinite *gulozo*, naiskap. Ja jesam.